МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ПОДАТКОВОЇ СПРАВИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА (ПРОЄКТ)

на тему «Впровадження інноваційної діяльності для підвищення конкурентоспроможності підприємства»
за матеріалами ПрАТ «МХП»

Здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня
ІІ курсу, групи ЕМУ – 23-1
спеціальності 051 Економіка,
освітня програма «Управління бізнес-процесами на підприємстві» _____ Олексюк Вікторії Романівни

Науковий керівник _____ Марченко Ольга Іванівна, к.е.н., доцент

Керівник освітньо-професійної програми _____ Піжук Ольга Іванівна, д.е.н., професор

Допущено до захисту за рішенням
кафедри економіки, підприємництва та
бізнес-адміністрування,
протокол від 23.12.2024 № 6

Завідувач кафедри економіки,
підприємництва та бізнес-адміністрування _____ Слюсарева Л.В., д.е.н., професор

Ірпінь – 2025

Відсканировано за допомогою CamScanner

Реєстрація № 10 22.01.2025 _____
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 16.01.25 _____
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 85 4 В 05.02.2025 _____
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова ЕК: _____ Филюк Г.М.., д.е.н., професор.
(підпис)

Заступник голови ЕК електронний підпис Лазебник Л.Л., д.е.н., професор
(підпис)

Члени комісії: електронний підпис Піжук О.І., д.е.н., професор
(підпис)

_____ Ткаченко В.В., к.е.н., доцент
(підпис)

Секретар комісії _____ Баланюк Г.Й., провідний фахівець

Відсканована за допомогою CamScanner

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
І.Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	**від 0 до 25**	19		16.01.25 р.
2.Дотримання вимог щодо оформлення	**від 0 до 5**	4		
3.Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	**від 0 до 5**	5		
4. Рецензент	**від 0 до 5**	5		
5. Передзахист (якість та повнота представленого матеріалу, рішення щодо балів залишається за комісією)	**від 1 до 10**	9		
РАЗОМ БАЛІВ*	**від 0 до 50**	42		
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
І.Доповідь	**від 0 до 10**			
2. Роздатковий матеріал	**від 0 до 5**			
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	**від 0 до 25**			Лазебник Л. сл.-підпис Пінчук О. сл.-підпис
4. Апробація (участь у конференціях)	**від 0 до 10**			
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**			
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**	85		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
85	B	4	05.02.25	

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	Б	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	ЄХ	2 (незадовільно)

Лазебник Л. сл.-підпис Пінчук О. сл.-підпис

Відсканована за допомогою CamScanner

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту,
Кафедра економіки, підприємництва
та бізнес-адміністрування
Спеціальність 051 Економіка
Освітньо-професійна програма
«Управління бізнес-процесами на підприємстві»

Затверджую
Завідувач кафедри _____ Л.В.Слюсарева

Завдання на кваліфікаційну роботу (проєкт)
здобувачу вищої освіти

Олексюк Вікторії Романівни

1. Тема випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи
«Впровадження інноваційної діяльності для підвищення конкурентоспроможності підприємства»
Затверджена наказом ректора від 6 грудня 2023 р. № 1640
2. Строк здачі закінченої роботи 23 січня 2025 р.
3. Цільова установка: впровадження інноваційних методів для підвищення конкурентоспроможності підприємства
Мета роботи: дослідження теоретичних аспектів та розроблення практичних рекомендацій щодо впровадження інноваційної діяльності для підвищення конкурентоспроможності підприємства.
Об'єкт дослідження: впровадження інновацій на ПрАТ «МХП».
База дослідження: ПрАТ «МХП».
4. Вихідні дані до роботи складають звітність підприємства за 2021-2023 рр., інтернет-ресурси, навчальні посібники, монографії та наукові статті в періодичних економічних виданнях.
5. Перелік графічного матеріалу: 7 таблиць, 10 рисунків.
6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за кожним розділом): Розділ 1. Теоретичні основи інноваційної діяльності підприємства, 1.1. Інновації: сутність та їх роль в системі управління підприємством, 1.2. Особливості впровадження інновацій в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства; Розділ 2. Оцінка ефективності інноваційної діяльності для підвищення конкурентоспроможності підприємства, 2.1. Загальна характеристика ПрАТ «МХП», 2.2. Оцінка інноваційної діяльності підприємства, 2.3. Аналіз впливу інновацій на підвищення конкурентоспроможності ПрАТ «МХП» Розділ 3. Аналіз впливу інновацій на підвищення конкурентоспроможності ПрАТ «МХП»

Відскановано за допомогою CamScanner

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної)роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1.	Вибір теми дипломної роботи, затвердження плану виконання роботи	06.12.2023 р.	
2.	Опрацювання літературних джерел за напрямком дослідження	07.03.2024 р.	
3.	Підготовка теоретичного розділу та подання її керівнику	01.04.2024 р.	
4.	Апробація результатів дослідження теоретичного опрацювання матеріалу (підготовка статті та/або тез доповіді на науковій конференції)	31.05.2024 р.	
5.	Підготовка аналітичного розділу роботи та подання її керівнику	09.09.2024 р.	
6.	Підготовка ІІІ розділу дипломної роботи та подання її керівнику	29.11.2024 р.	
7.	Підготовка 100% дипломної роботи та подання її керівнику	20.12.2024 р.	
8.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	26.12.2024 р.	
9.	Попередній захист дипломної роботи	23.12.2024 р.	
10.	Отримання відгуку керівника дипломної роботи	15.01.2025 р.	
11.	Рецензування дипломної роботи	17.01.2025 р.	
12.	Представлення роботи для перевірки на плагіат	03.01.2025 р.	
13.	Захист дипломної роботи	04-05.02.2025 р.	

Дата видачі завдання 6 грудня 2023 р.

Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи _____ Марченко Ольга Іванівна, к.е.н., доцент

Керівник освітньо-професійної програми ел. підпис Піжук Ольга Іванівна, д.е.н., професор

Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ Олексюк Вікторія Романівна

Відскановано за допомогою CamScanner

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 18:19:54 20.01.2025

Назва файлу з підписом: Диплом_Олексюк.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 1.9 МБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Диплом_Олексюк.pdf
Розмір файлу без підпису: 2.0 МБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Піжук Ольга Іванівна
П.І.Б.: Піжук Ольга Іванівна
Країна: Україна
РНОКПП: 2999520140
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 19:19:50 20.01.2025
Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг
Серійний номер: 382367105294AF97040000002DC6830029604603
Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Кваліфікований
Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)
Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2024.10.24 15:00

Відскановано за допомогою CamScanner

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 09:17:02 05.02.2025

Назва файлу з підписом: ПРОТОКОЛ ЕК 05.02.25 ЕМУ.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 21.3 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: ПРОТОКОЛ ЕК 05.02.25 ЕМУ.docx
Розмір файлу без підпису: 19.0 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Піжук Ольга Іванівна
П.І.Б.: Піжук Ольга Іванівна
Країна: Україна
РНОКПП: 2999520140
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 10:16:58 05.02.2025
Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг
Серійний номер: 382367105294AF97040000002DC6830029604603
Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Кваліфікований
Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)
Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2024.10.24 15:00

Відскановано за допомогою CamScanner

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 17:29:05 05.02.2025

Назва файлу з підписом: ПРОТОКОЛ ЕК 05.02.25 ЕМУ.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 25.4 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: ПРОТОКОЛ ЕК 05.02.25 ЕМУ.docx
Розмір файлу без підпису: 21.9 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ЛАЗЕБНИК ЛАРИСА ЛЕОНІДІВНА
П.І.Б.: ЛАЗЕБНИК ЛАРИСА ЛЕОНІДІВНА
Країна: Україна
РНОКПП: 2488704847
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 17:29:05 05.02.2025
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000EE561A019A026C05
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)
Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2024.10.24 15:00

Відскановано за допомогою CamScanner

ЗМІСТ

ВСТУП……..6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА……...……8
1.1. Інновації: сутність та їх роль в системі управління підприємством……..8
1.2.Особливості впровадження інновацій в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства……..14
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА…….21
2.1. Загальна характеристика ПрАТ «МХП»……...…21
2.2. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства…….….25
2.3. Аналіз впливу інновацій на підвищення конкурентоспроможності ПрАТ «МХП»……32
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА…….38
ВИСНОВКИ…….…..45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…….….47
ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність теми. В мінливих умовах сучасної ринкової економіки інновації стають ключовим фактором зростання конкурентоспроможності продукції, забезпечення сталості розвитку та прибутковості промислових підприємств. Однак, для того, щоб інновації дійсно сприяли розвитку, необхідно їх активне та ефективне використання, а також створення сприятливих умов для їх впровадження. З цієї причини особливо важливим стає впровадження інновацій в розвиток підприємств. Воно дозволяє орієнтувати виробництво на потреби споживачів, підвищити адаптивність до змін ринкової кон'юнктури та своєчасно реагувати на них, що в кінцевому рахунку забезпечує конкурентні переваги у довгостроковій перспективі.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі. Наукові праці вітчизняних дослідників, зокрема Г. Андрощука, Л. Антонюк, Л. Гнилянська, К. Озарко І. Балабанової, В. Бодрова, В. Геєця, С. Ілляшенка, А. Поручника, А. Поддєрьогіна, В. Шелудько, Л. Федулової та багатьох інших, присвячені дослідженню питань впровадження інновацій на підприємстві. Зазначені вчені розглядають теоретичні та практичні аспекти інноваційного зростання підприємств в контексті зростання конкурентоспроможності підприємства, а також проблеми формування та реалізації інноваційних можливостей.

Мета і завдання дослідження. Мета - це дослідження теоретичних аспектів та розроблення практичних рекомендацій щодо впровадження інноваційної діяльності для підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Реалізація поставленої мети передбачає виконання наступних **завдань:**

- визначити сутнісну характеристику інновацій та їх значення в системі управління підприємством;
- дослідити особливості впровадження інновацій в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства;
- визначити загальну характеристику ПрАТ «МХП»;

- зробити оцінку інноваційної діяльності ПрАТ «МХП»;
- проаналізувати впливу інновацій на підвищення конкурентоспроможності ПрАТ «МХП»
- дослідити напрями удосконалення впровадження інноваційної діяльності для підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Об'єкт дослідження - впровадження інновацій на ПрАТ «МХП».

Базою дослідження є ПрАТ «МХП».

Предмет дослідження - теоретичні аспекти та практичні рекомендації процесу впровадження інноваційної діяльності для підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Методи дослідження. У кваліфікаційній (дипломній) роботі було використано наступні методи: порівняння (наукові підходи до визначення інновацій), узагальнення та систематизації, економічний та статистичний (для проведення розрахунків показників ефективності інновацій діяльності), аналітичний і структурно-логічний (для розроблення методів та показників виявлення передумов впровадження інновацій), графічний (зазначені результати).

Інформаційним забезпеченням дослідження є дані фінансової звітності підприємства ПрАТ «МХП», наукові фахові видання щодо розвитку інновацій на підприємстві та підвищення конкурентоспроможності, Інтернет-ресурси, матеріали монографій, підручників та навчальних посібників, нормативно-правові документи.

Практичне значення отриманих результатів. Обгрунтовані висновки та пропозиції дипломної роботи можуть бути реалізовані в системі управління інноваційною діяльністю ПрАТ «МХП».

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Інновації: сутність та їх роль в системі управління підприємством

Інновації виступають базисом рівня економічної сталості і конкурентоспроможності країни, їх ефективність ґрунтується на тому, що технології, знання, наука і технологічний прорив перетворились в глобальному світі на головні фактори розвитку стабільної економіки. Даний ланцюг налагоджує стратегічне бачення сталого інноваційного розвитку, певні особливості багатьох держав. Вдосконалити елементи інфраструктури постіндустріального суспільства може інноваційна діяльність [1].

Поняття «innovation» в перекладі з англійської мови означає «введення нового» або «введення новацій». Однозначного визначення даного терміну немає, багато науковців трактує по різному. Тобто практична реалізація нововведення у процесі, що відтворюється з моменту фундаментальних і прикладних досліджень та її проходження в ланцюгу виробничого процесу, впровадження на ринок в якості нових товарів або послуг [5].

Інновації - це результат НТП, які тісно пов'язані з підприємницькою діяльністю, і їх реалізація відповідає високому ступеню ризику. У загальному баченні термін «інновація» означає щось нове та відмінне від існуючих моделей. Компанії, що хочуть бути інноваційними, повинні створити середовище, яке зможе комерціалізувати ці нововведення, а отже, швидко їх впроваджувати до кінцевого споживача.

У мінливому світі інновації дуже часто асоціюються зі стрімкими змінами. Однак більшість науковців підкреслюють, що інновації можна ототожнювати зі змінами лише тоді, коли це вигідно для компанії. Розглянемо в табл. 1.1. трактування терміну «інновації» різними науковцями.

Таблиця 1.1.

Теоретичні аспекти визначення поняття «інновації»

Науковці	Трактування поняття «інновація»
Й. Шумпетер	інший рівень засобів виробництва, які досягаються не шляхом поступових покращень застарілого устаткування чи наявної організаційної схеми, а частково, поряд з ними, через функціонування нових засобів виробництва або систем його комплексної організації. Таке визначення набуло значення класичності. Інновації — це не просто нововведення, а нова функція виробничого процесу.
М. Портер	можливість підвищення конкурентних переваг. Інновації виявляються у новому процесі виробництва, в новому дизайні продукту, у новому підході до маркетингової політики, у новій методиці зростання досягнень працівників.
К. Фрімен	технічна, виробнича, дизайнерська, управлінська діяльністю, виготовлення нових продуктів, послуг, перше комерціалізація нових процесів або обладнання.
С. Мочерний	пов’язаний із переформатуванням наукових розробок і досліджень, науково-технічних досягнень в новий або оновлений товар, який виведений на ринок після комерціалізації, у новий або поліпшений технологічний процес, що застосовується у практичній діяльності, або новий підхід до соціальної сфери.
В. Мельник	джерело прогресу економічного спрямування, що є результатом досягнення різних типів ефектів. Інновації можуть підняти зростання ефективності функціонування економіки вцілому, а їх впровадження охоплює всі сфери діяльності господарських структур.

Джерело: систематизовано автором за даними [6]

Підтримуємо думку багатьох науковців, що найважливішими характеристиками інновації є наступні:

1) її новизна;

2) масштабованість;

3) інновація повинна задовольняти попит на ринку, приносити максимальний прибуток виробникові, тобто повинна бути комерціалізація результатів.

Ці три аспекти тісно пов'язані між собою, причому науково-технічний аспект стає економічним фактором тільки тоді, коли новинка втілюється в новий продукт, який має попит.

Ми погоджуємось з авторами, що інновації та інноваційна діяльність відіграють значну роль в економічному, соціальному, виробничому та екологічному аспекті сталого розвитку економіки. Впровадження інновацій в будь яких компаніях сприятиме зниженню витрат продукції, підвищенню продуктивності праці, доходів компаній, покращенню якості продукту. На рівні держави активізація інноваційної діяльності призведе до збільшення ВВП та конкурентних переваг, створення нових галузей економіки, зростанню частки інноваційної продукції, поповненню держаного та місцевих бюджетів [15, с. 21].

Ураховуючи вищенаведений аналіз терміну «інновації», можна виділити основні наукові підходи до визначення його сутності (рис. 1.1.).

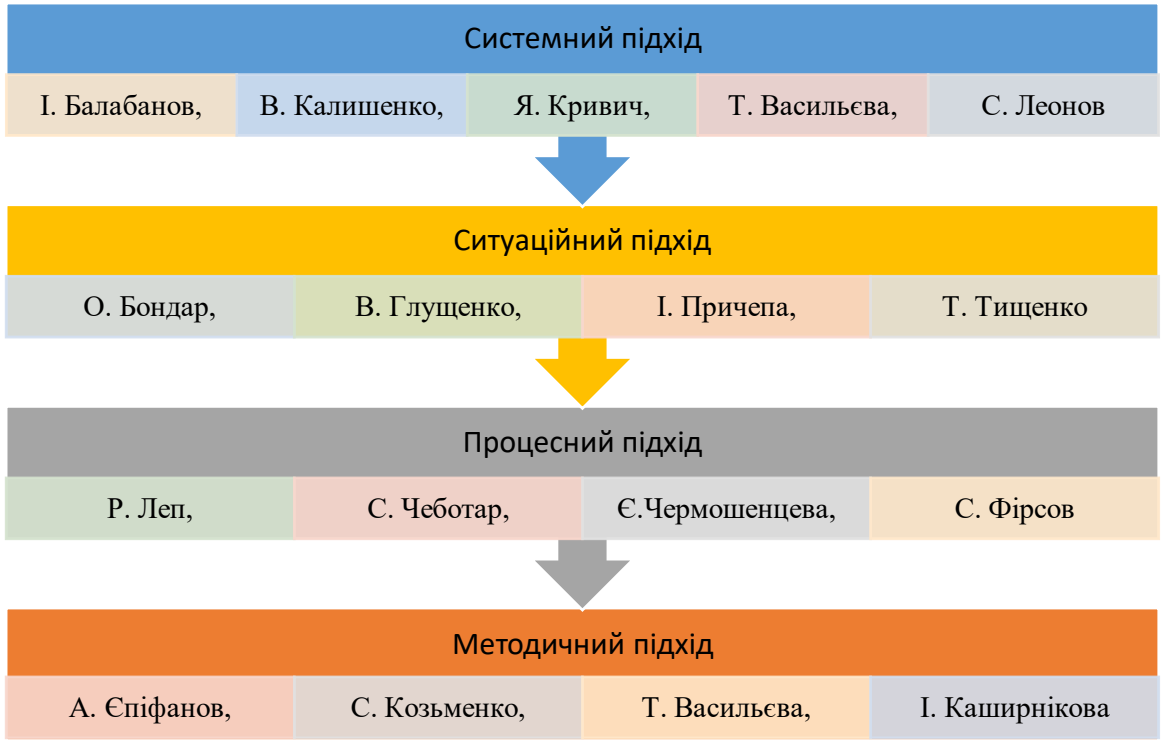

Рис. 1.1. Основні підходи до трактування поняття «інновація»

Джерело: побудовано автором за даними [2,9,12]

Об’єднуючи основні підходи до трактування поняття «інновація», зазначимо, що системний підхід виділяє наявність взаємного впливу внутрішніх структурних елементів та зовнішнього оточення та не поділяє управлінські функції, розглядаючи їх як єдине ціле. Процесний підхід поєднує погляди науковців на менеджмент як цілісну систему, при цьому, враховуючи взаємозалежність між всіма функціями управління. В межах ситуаційного підходу автори враховують базисний обсяг обставин, які більшою мірою впливають у певний момент часу. Але даний підхід не приділяє достатньої уваги впливу внутрішнього та зовнішнього оточення. На думку вчених, саме методичний підхід надає можливість компанії запровадити сучасні досягнення науки і техніки у нову ародукцію, управлінські рішення, технології їх виготовлення, що здатні задовольнити попит споживачів й забезпечити підприємство прибутковістю.

Досвід країн з розвиненою економікою є яскравим прикладом того, як інновації є основною силою конкурентних переваг виробництва. Інноваційна діяльність – важливий чинник, який впливає на результативність продуктивних функцій економіки та фінансовий ефект їх діяльності. Ми спостерігаємо його результатвний вплив на господарську діяльність в Україні.

Інноваційний розвиток підприємства розглядають як покажчик конкурентоспроможності, яка створює умови для ефективного використання виробничого потенціалу, збільшує ступінь пристосовуваності підприємства до відповідних умов зовнішнього оточення, розширює можливості компанії щодо засвоєння нових ринків продукції, яка створює умови для довгострокової співпраці. Економічне зростання і рентабельність компанії забезпечується в сучасних реаліях воєнного стану, насамперед, їхнім технологічним зростанням, базисом якого повинна бути інноваційна складова. Тому виняткового значення набуває інноваційний розвиток, який розглядають як практичне керівництво з управління інноваційною діяльністю, притаманними будь-якому сучасному підприємству.

Дослідження інноваційної діяльності підприємств є складним та багатоаспектним процесом, який потребує систематизації та узагальнення існуючих наукових підходів з метою виділення ключових серед них. Аналіз як традиційних, так і сучасних наукових джерел дозволяє визначити основні методики дослідження цього феномену.

1. Якісні методи дослідження. Якісне дослідження орієнтоване на всебічне розуміння суті та контексту інноваційних процесів у підприємницькій діяльності. До таких методів належать: спостереження за учасниками інноваційного процесу, аналіз конкретних прикладів (кейсів), проведення інтерв'ю та дослідження змісту [7]. Цей підхід є ефективним для вивчення глибинних, суб'єктивно обумовлених аспектів інновацій, зокрема організаційної культури, впливу лідерства та творчого потенціалу персоналу.

2. Кількісні методи дослідження. Застосовують даний підхід переважно для аналізу статистичних даних, які пов’язані з інноваціями та доповнює наступні методи: анкетування, економетричне моделювання, опитування та дослідно-експериментальні проекти. Кількісні підходи ефективно перевіряють гіпотези і встановлюють певні закономірності чи кореляції в інноваційній діяльності, такі як зв’язок між затратами на НДР та інноваційною продукцією.

3. Змішані підходи. Відповідно дані підходи систематизують та обгрунтовують кількісні і якісні методи для забезпечення повноти розуміння інновацій. Науковці можуть детально досліджувати складні та багатогранні інноваційні явища (якісний аспект), а потім вимірювати їх більш детально (кількісний аспект) [10].

4. Порівняльний та історичний підходи. Суть даного підходу полягає в порівнянні інноваційного розвитку у різних компаніях, галузях, регіонах або часових термінах для визначення моделей та відмінностей. Історичний аспект дає можливість зрозуміти еволюцію та вплив інноваційної системи на результати діяльності підприємств у певний період [44].

Як зазначає науковець Камінський Л. у своїй праці щодо обґрунтування вибору методів дослідження інноваційної діяльності підприємств, де розкрито переваги і недоліки кожного підходу і результати представлено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2.

Переваги і недоліки основних методичних підходів до дослідження інноваційної діяльності підприємств

Підходи	Переваги	Недоліки
Якісні підходи	- забезпечує поглиблене розуміння складних явищ; - враховує специфіку організаційного контекстута людської поведінки; - дозволяє досліджувати нові види діяльності, про які існує мало даних.	- відсутність можливості узагальнення через малий розмір вибірки та суб'єктивну інтерпретацію; - забирає багато часу та може бути ресурсномістким; - ризик упередженості дослідникапри зборі та аналізі даних.
Кількісні підходи	- дозволяє аналізувати великі набори даних, пропонуючи широкеполе дослідження; - полегшує перевірку гіпотез і встановлення статистичних залежностей; - результати, як правило, більш узагальнені; - відтворювані та стандартизовані методи дозволяють порівнювати дослідження;	- може не враховувати контексті глибше розуміння явища; - обмеження у дослідженні причин спостережуваних явищ; - вимагає чітко визначеного дослідницького питання та попередніх знань з теми; - може залежати від упереджень у зборі даних чи відборі показників;
Змішані підходи	- поєднує в собі сильні сторони як якісних, так і кількісних методів; - забезпечує більш повне розуміння завдань дослідження; - дозволяє перевіряти та підтверджувати дані з багатьох джерел; - можливість адаптації до різних типів дослідницьких проблем і контекстів;	- може бути складним і трудомістким для проектування та ефективного виконання; - потрібні навички роботи з кількома методологіями, що збільшує вимогидо наявності досвіду; - інтеграція та узгодження результатів різних методів може бути складною справою; - можливість суперечливих результатів між якісними та кількісними висновками;
Порівняльний та історичний підходи	- пропонує удосконалене розуміння змін явищ і процесів у часі; - дозволяє ідентифікувати закономірності та тенденції в різних контекстах; - дозволяє зрозуміти вплив різних змінних у мінливих умовах; - може виявити унікальні історичніта культурні впливи на інновації;	- історичні дані можуть бути неповними, необ'єктивними або складними для інтерпретації; - причинно-наслідковий зв'язок може бути складно встановити через ретроспективний характер аналізу; - порівняння може бути складним через різні контексти та змінні; - займає багато часу та часто потребує великого масиву даних;

Джерело: за даними [44].

Як бачимо з табл. 1.2., визначення інноваційної діяльності на підприємствах охоплює багато різних методик. Вибір між якісними, кількісними та змішаними методиками багато в чому залежить від об’єкту і предмету дослідження, характеру інноваційної складової, яка вивчається, і необхідної глибини розуміння інноваційних процесів.

В наступному параграфі розглянемо особливості впровадження інновацій в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства.

1.2. Особливості впровадження інновацій в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства

Інновації є ключовим фактором підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва та пристосовуваності підприємств до динамічних змін у соціально-економічному та політичному середовищі [45].

Проте, наразі формування інноваційної системи в аграрній сфері України відбувається в надзвичайно складних умовах. Збройна агресія Росії спричинила руйнування інфраструктури, скорочення посівних площ, втрати людського потенціалу та масове вимушене переселення населення. Макроекономічна нестабільність, характеризована високим рівнем інфляції, валютними коливаннями та дефіцитом ресурсів, створює додаткові перешкоди для інвестицій в інновації, роблячи їх менш привабливими для бізнесу [41].

Крім того, низький рівень державного фінансування науки та інновацій, обмежене сприйняття інновацій та неготовність до пов'язаних з ними ризиків, а також значний розрив між науковими дослідженнями та їх практичною реалізацією в сільському господарстві, гальмують прогресивний розвиток галузі. У зв'язку з цим, виникає нагальна потреба у розробці та реалізації комплексної стратегії, спрямованої на стимулювання інноваційної діяльності, залучення інвестицій та наукових ресурсів, підвищення рівня освіти та формування інноваційної культури суспільства.

Інноваційний розвиток аграрного сектора передбачає його глибоку модернізацію на основі підвищення продуктивності праці і вдосконалення соціально-економічних механізмів. Цей процес включає впровадження передових технологій у сільське господарство, удосконалення методів управління та організації агровиробництва, підвищення якості продукції шляхом інноваційних підходів до виробництва та обробки сільськогосподарської продукції, а також сприяння сталому використанню природних ресурсів.

Завдяки такому комплексному підходу можна не тільки підвищити конкурентоспроможність сільського господарства, але і створити стабільність розвитку сільських територій і поліпшення умов життя населення сільських територій [14].

В умовах глобалізаційних змін вплив інновацій на рівень конкурентоспроможності підприємств агропромислового комплексу стає все більш значущим. Це зумовлено тим, що підприємства повинні не лише змагатися з іншими суб'єктами господарювання, але й постійно вдосконалювати власні виробничі процеси на всіх етапах. Досягти цього можливо лише за умови активної інноваційної діяльності. Постійна модернізація виробничих потужностей дозволяє підприємствам оперативно та з мінімальними витратами адаптуватися до змін потреб споживачів, науково-технологічних трендів та загальної ринкової кон'юнктури.

Таким чином, між інноваційною активністю підприємства і його конкурентоспроможністю існує прямий і пропорційний взаємозв'язок.

Вже зазначалось, що інновації підприємства відіграють головну роль у відновленні конкурентоспроможності економіки, бо це сприяє зростанню ефективності, продуктивності і пристосовуваності до швидко змінюваних умов ринкової економіки. Визначимо кілька основних аспектів, як інновації впливають на конкурентоспроможність економіки (табл. 1.3).

Таблиця 1.3.

Вплив інновацій на конкурентоспроможність економічної системи

Аспект	Вплив
1. Зростання ефективності та продуктивності	Інновації у виробничих процесах, використання нових технологій, автоматизація дозволяють підприємствам зменшувати витрати, підвищувати якість продукції та скорочувати час на її виробництво. Це призводить до зростання конкурентоспроможності продукції на ринку.
2. Поліпшення управлінських процесів	Впровадження інноваційних методів управління, таких як lean management, agile, та використання інформаційних технологій для аналізу даних та прийняття рішень, що сприяє більш гнучкому і ефективному управлінню підприємством.
3. Підвищення експортного потенціалу	Інноваційні підприємства мають більші можливості для виходу на міжнародні ринки завдяки конкурентоспроможності своєї продукції. Це сприяє зростанню експорту і залученню іноземних інвестицій, які позитивно впливають на економіку країни.
4. Створення нових робочих місць	Розвиток інноваційних проектів сприяє створенню якісно нових робочих місць, особливо у високотехнологічних секторах. Це збільшує рівень зайнятості і сприяє розвитку людського капіталу.
5. Зміцнення стійкості до криз	Інноваційні підприємства швидше адаптуються до кризових ситуацій завдяки своїй мобільності і спроможності швидко впроваджувати нові рішення. Відбувається зростання стійкості економіки до зовнішніх та внутрішніх обставин.
6. Стимулювання науково-технічного прогресу	Інвестиції у наукові дослідження та розробки (R&D) сприяють загальному науково-технічному прогресу, який є базисом для довгострокового економічного зростання та конкурентних переваг.

Джерело: систематизовано автором за даними [21]

Інновації відіграють вирішальну роль як у розвитку, так і в повсякденній діяльності підприємств. Вони є ключовим фактором, що визначає конкурентоспроможність компанії, оскільки безпосередньо впливають на її продуктивність та ефективність.

Запровадження автоматизованих технологій у виробничі процеси, зокрема систем керування виробництвом, робототехніки та "Інтернет речей" (IoT), сприяє оптимізації виробництва шляхом мінімізації витрат та підвищення точності виконання завдань.

Застосування сучасних методів контролю якості, новітніх матеріалів та інноваційних технологій у процесі виробництва позитивно впливає на якість кінцевої продукції. Крім того, використання систем бізнес-аналітики та ERP-систем сприяє ефективному управлінню ресурсами підприємства, що в результаті підвищує його загальну ефективність.

Компанії, такі як Apple, Tesla й Amazon, є яскравими прикладами успішної реалізації інноваційних рішень. Компанії Tesla, Apple та Amazon відомі своїми інноваційними підходами у відповідних галузях. Tesla зосереджується на розробці передових технологій для виробництва електромобілів, таких як батареї з високою ємністю та системи автопілоту. Крім того, компанія створює нові бізнес-моделі, наприклад, продаж електроенергії через власну мережу зарядних станцій. Apple постійно вдосконалює свої пристрої, такі як iPhone, iPad та MacBook, і формує власну екосистему програмного забезпечення, яка забезпечує тісну інтеграцію між різними пристроями та послугами. Amazon застосовує систему штучного інтелекту для персоналізації покупок та зростання якості обслуговування клієнтів. Компанія також впроваджує інноваційні рішення у сфері логістики, зокрема, використовуючи дрони для доставки продукції.

Проте, незважаючи на очевидні переваги, підприємства стикаються з низкою викликів до покращення складових інноваційного розвитку. До основних бар'єрів належать фінансові та організаційні обмеження, дефіцит кваліфікованих кадрів та знань, а також ризики та невизначеність.

Комплексний підхід та стратегічне планування необхідні для подолання проблем, які дозволять компаніям результативно впроваджувати інновації та підвищувати свої конкупентні переваги. У таблиці 1.3 наведені стратегії та рекомендації щодо успішного розвитку інноваційної діяльності компаній.

Важливо підкреслити, що для успішного розвитку інноваційної діяльності необхідний системний підхід і стратегічне планування. Підприємства повинні забезпечити адекватне фінансування, сприяти формуванню культури інновацій, активно співпрацювати з зовнішніми

партнерами та постійно оцінювати результати своєї роботи. Такий комплексний підхід дозволить підприємствам зберігати конкурентні переваги і досягати сталого зростання в довгостроковій перспективі.

Таблиця 1.3.

Стратегії та рекомендації щодо успішного розвитку інноваційної діяльності компаній

Стратегії інноваційної діяльності	Рекомендації успішного розвитку компаній
Інвестиції в дослідження та розробки (R&D)	*Розробка інноваційної стратегії компанії*
- створення R&D відділу	- чітка візія і місія
- фінансова допомога в реалізації інноваційних проектів	- впровадження інноваційної стратегії в загальну стратегію компанії
Відкрита інновація	*Залучення клієнтів до процесу інновацій*
- ліцензування технологій	- спільне створення продуктів
- співпраця з іншими компаніями та науково-дослідними установами	- фідбек
Стратегічне планування інновацій	*Оптимізація внутрішніх процесів*
- аналіз ринку та технологій	- agile методології
- життєвий цикл інноваційних проектів	- впровадження сучасних інноваційних технологій
Культура інновацій	*Моніторинг та оцінка інноваційної діяльності*
- навчання, підвищення кваліфікації	- аналіз результатів
- мотивація персоналу підприємства	- базові показники ефективності

Джерело: систематизовано автором за даними [1; 2; 4; 43]

Інноваційний розвиток як фундамент конкурентоспроможності економіки. Інновації відіграють важливу роль у відновленні та підтриманні конкурентоспроможності національної економіки. Вони сприяють підвищенню ефективності, продуктивності та адаптації підприємств до динамічних змін на ринку.

Впровадження інноваційних технологій, автоматизація виробничих процесів та використання нових підходів дозволяють підприємствам оптимізувати витрати, та скоротити терміни її виготовлення і підвищити

якість продукції, що значно покращує їхню конкурентоспроможність на ринку.

У контексті глобалізації та посилення конкурентної боротьби інновації стають необхідною умовою для підвищення ефективності виробництва, зниження витрат і покращення якості продуктів і послуг. Підприємства, які активно впроваджують інновації, показують більшу витривалість до економічної невизначеності завдяки гнучкості, мобільності та здатності оперативно реагувати на зміни ринкових умов.

Крім того, інноваційний розвиток сприяє збільшенню робочих місць, особливо в секторі високих технологій, що впливає з позитивними моментами на рівень зайнятості і якість життя населення.

Щоб забезпечити розвиток інноваційної діяльності на підприємстві необхідно забезпечити:

- Стійке і повне фінансування досліджень і розробок у сфері інновацій.
- Створення відділів науково-дослідної роботи (R&D).
- Підтримку інноваційних проектів.
- Формування чіткого бачення та місії підприємства в контексті інноваційного розвитку.
- Інтеграцію інноваційної стратегії.

Існування відкритих інновацій в роботі підприємницьких структур, що передбачає заохочення і співпрацю з іншими підприємствами і науково-дослідними установами, а також ліцензування технологій, може прискорити інноваційний процес.

Вагомим є також запровадження систем моніторингу та аналізу інноваційної діяльності, визначення базових показників ефективності та регулярний аналіз результатів інноваційних проектів з метою певного корегування результатів.

Одним із головних чинників удосконалення інноваційної діяльності підприємства і, відповідно, підвищення його конкурентних переваг є

реалізація інноваційної політики, яка враховує всі особливості суб'єкта господарювання. Це означає, що підприємство повинне визначити свої конкурентні переваги, потреби та можливості інноваційного розвитку з урахуванням специфіки свого ринку, технічних можливостей, кадрового потенціалу та фінансових ресурсів.

Важливо розробити стратегічний план інноваційного розвитку, який враховуватиме потреби та цілі підприємства на середньо- та довгострокову перспективу.

Таким чином, інноваційний розвиток підприємств є ключовим фактором відновлення та збереження конкурентоспроможності економічної системи. Підприємства, які активно впроваджують інновації, мають можливість суттєво підвищити свою ефективність, розширити географію своєї діяльності та сприяти економічному зростанню країни. Для цього необхідно сформувати сприятливі умови для інноваційної діяльності, зокрема шляхом фінансової підтримки наукових досліджень, розвитку відповідної інфраструктури та стимулювання взаємодії між підприємницькими структурами та науковими закладами.

В другому розділі проаналізуємо ефективність інноваційної діяльності підприємства за матеріалами ПрАТ «МХП», визначимо конкурентів досліджуваного підприємства.

РОЗДІЛ 2.
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Загальна характеристика ПрАТ «МХП»

ПрАТ «МХП» — це акціонерне товариство, засноване у 1998 році. Воно є одним з провідних агропромислових холдингів України та лідером на внутрішньому ринку за виробництвом зерна і м'яса. Асортимент готової продукції досліджуваного підприємства охоплює більше 200 найменувань.

МХП є провідним виробником курячого мяса в Україні. Займається виробництвом зернових культур, олії та м'ясних продуктів [29].

Продукція холдингу реалізується під торгівельними марками "Наша Ряба", "Бащинський", "Апетитна", "LaStrava", "Легко!", "Skott Smeat", "РябChick", "Qualiko", "Ukrainian Chicken", "Sultanah" "Assilah", а також через франчайзингову мережу магазинів "М'ясомаркет" та точок стрит-фуду "Döner Market" (рис. 2.1.).

Рис. 2.1 Логотип компанії МХП та його основні торгові марки

Джерело: побудовано автором за даними підприємства [31]

МХП контролює понад 55% промислового виробництва курятини в Україні і забезпечує близько 35% загального її споживання [29].

На даний момент досліджувана компанія має 4 основні види діяльності: м'ясопереробка, птахівництво, рослинництво та зелена енергетика.

Головні конкуренти МХП на ринку курятини зображено на рис. 2.2. Зазначимо, що торгова марка «Наша Ряба» МХП займає 70,5 % ринку. Всі інші торгові марки конкурентів становлять в сумі 29,5 %. Самеина такі торгові марки «Гаврилівські курчата» підприємства ТОВ «Комплекс Агромарс» припадає 12,7 %; на торгову марку «Курка Чеботурка» підприємства ПАТ «Волидимир-Волинська птахофабрика» – 6,2 % і на торгову марку «Пан Курчак» ТОВ «Птахокомплекс Губин» припадає 4,6 %, інші – 6 % [30].

Рис. 2.2. Частка головних виробників на сегменті ринку курятини України за 2023 рік

Джерело: за даними підприємств-конкурентів

Дані рис. 2.2. показують, що досліджуване підприємство є безперечним лідером ринку на сегменті виробництва курятини в Україні (70,5%), а найближчий конкурент підприємство ТОВ «Клмплекс Агромарс» займає позицію в 5,5 раз менше (12,7%).

Компанія «МХП» являється інноваційно активним підприєммством, яке

використовує нові технологічні процеси в різних сферах виробничої діяльності, що доводить його найсучасніше технічне обладнання в Україні і світових ринках. Застосування автоматизованого обладнання в вагомій частині виробничих процесів досліджуваного підприємства ефективно та економно забезпечує стабільно високу якість виговленої продукції [31].

Продуктова структура публічного акціонерного товариства "МХП" характеризується диверсифікацією. Основну частку (більше 55%) займає виробництво курятини, приблизно 20% - рослинництва, а свинина та яловичина становлять близько 5%. Додатково компанія спеціалізується на виробництві біогазу та органічних добрив.

Такий розмаїтий асортимент продукції забезпечує компанії "МХП" стійкість і конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках. Структура продуктових лінійок, поєднана з екологічно відповідальними ініціативами, демонструє широкі можливості компанії та її зобов'язання щодо сталого розвитку.

Досліджуючи фінансову звітність МХП за 2021-2023 рр. можемо провести аналіз фінансових результатів підприємства. Проведемо аналіз коливання поточних операційних витрат, які відображено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Операційні витрати ПрАТ «МХП» за 2021-2023 рр.

Структура витрат	2021	2022	2023	Відхилення 2021/2023
Матеріальні витрати	3194813	5659200	3825012	19,73
Витрати на оплату праці	493730	620339	716989	45,22
Витрати на соціальне забезпечення	99324	125699	147357	45,43
Амортизаційні відрахування	333619	323053	390595	17,08
Інші операційні витрати	1466255	1964019	1893967	29,17
Всього	5589741	8692310	6973920	24,76

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності

Як бачимо з табл. 2.1. найбільшу частину витрат становлять матеріальні витрати, що характерно для промислових підприємств. В 2023 р. в порівнянні з 2021 р. зросли на 19,73%. Витрати на оплату праці зросли на 45,22% в 2023 р., це пов'язано з зростанням заробітної плати працівникам, аналогічно зросли витрати на соціальні виплати (на 45,43%). Загальна сума операційних витрат зросла на 24,76% в 2023 р. в порівнянні з досліджуваним періодом.

На рис. 2.3. проаналізовано фінансові результати компанії МХП за 2021-2023 рр.

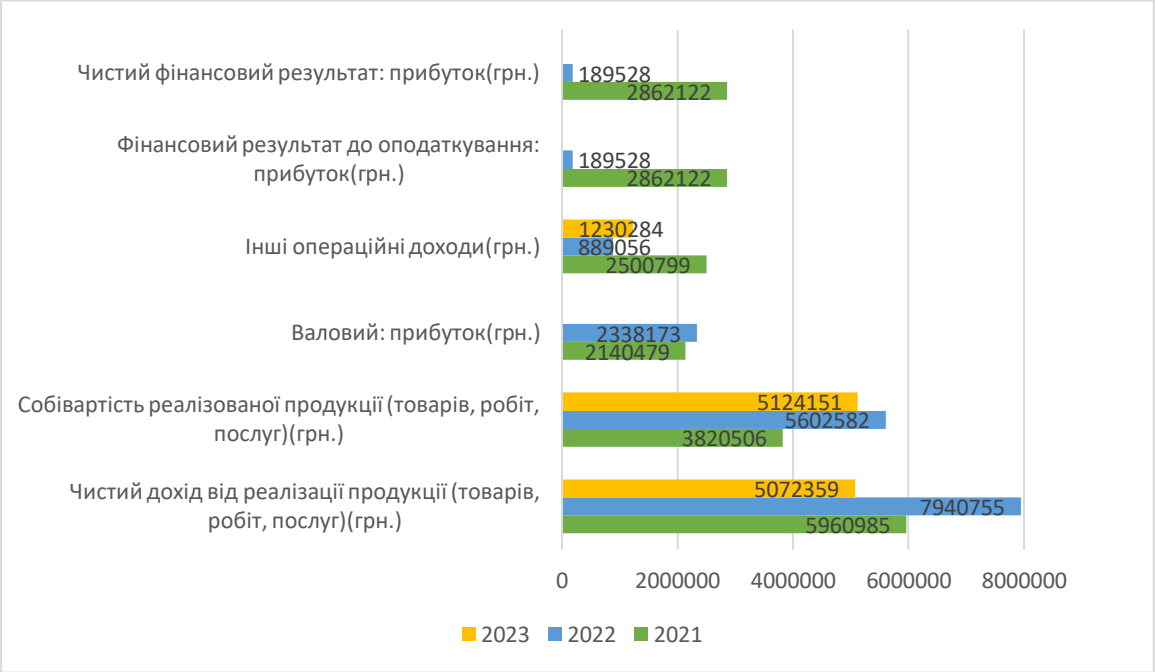

Рис. 2.3. Фінансові результати ПрАТ «МХП» у 2021-2023 рр.

Джерело: побудовано автором за даними фінансової звітності

Як видно з рис. 2.3. чистий дохід від реалізації продукції у 2023 році зменшився на 29,1% в порівнянні з 2022 роком. Відзначимо, що військові дії призвели до багатьох руйнувань і пошкоджень магазинів, супермаркетів, складів, логістичних поставок та об'єктів інфраструктури. Внаслідок військових дій виникли суттєві труднощі у сфері виробництва, дистрибуції та реалізації товарів. Збройний конфлікт призвів до значного порушення традиційних логістичних ланцюгів, що ускладнило доступність ресурсів, необхідних для виробничого процесу та продажу.

Водночас слід зазначити, що в 2023 році інші операційні доходи підприємства показують позитивну динаміку, зросли на 38% у порівнянні з попереднім періодом. Це стало можливим завдяки впровадженню інноваційних технологій та оптимізації виробничих процесів.

В наступному параграфі зробимо оцінку інноваційної діяльності підприємства МХП.

2.2. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства

Компанія МХП, будучи одним з провідних аграрних підприємств України, має значний потенціал для інновацій у аграрному секторі та харчової промисловості.

За останній період компанія МХП провела трансформацію від виробника харчових продуктів до компанії, що спеціалізується на приготуванні їжі. Такий перехід передбачає зсув акцентів з виробництва продукції на створення екосистем, спрямованих на максимальне задоволення потреб споживачів та забезпечення доданої вартості.

Департамент інновацій компанії МХП керується принципами технологічної реалізованості ідей, орієнтування на потреби клієнтів та створення прибуткової бізнес-моделі.

Інновації в компанії поділяються на три головні категорії:

– Продуктові інновації: розробка нових продуктів, які задовольняють як функціональні, так і емоційні потреби споживачів.

– Сервісні інновації: створення додаткової цінності для клієнтів шляхом надання виняткового досвіду обслуговування (офлайн та онлайн).

– Бізнес-моделі: розробка нових бізнес-моделей та партнерств, які оптимізують замовлення, приготування, покупку, доставку та інші елементи взаємодії з клієнтом.

На рис. 2.4. відображено структуру департаменту інновацій ПрАТ «МХП».

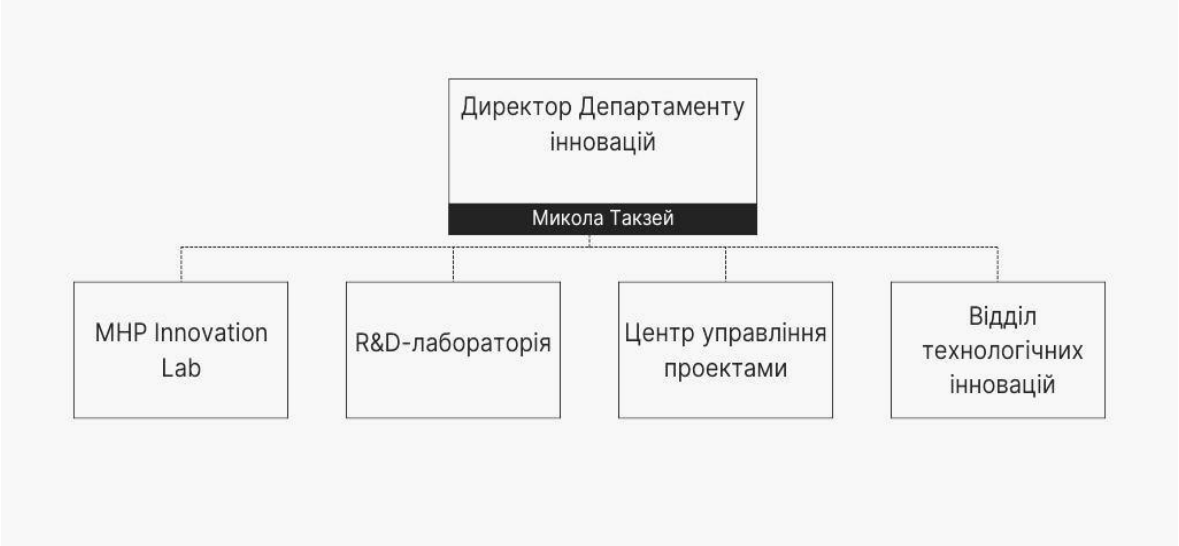

Рис. 2.4. Структура Департаменту інновацій компанії МХП

Джерело: за даними сайту МХП [34]

Головною метою та візією департаменту інновацій підприємства «МХП» є забезпечення трансформації компанії шляхом інтеграції сучасних технологічного розвитку та інноваційних підходів для збереження її конкурентних переваг на ринку.

В компанії МХП департамент інновацій цілеспрямовано впроваджує екологічні та зелені ініціативи з метою мінімізації викидів парникових газів і підвищення енергоефективності виробництва. Застосування відновлюваних джерел енергії та інноваційних технологій переробки відходів є важливими напрямками діяльності компанії в галузі екологічної відповідальності.

Компанія МХП поставила перед собою стратегічну мету досягти вуглецевої нейтральності до 2030 року. Задля реалізації даної амбітної мети планується комплексний підхід, що включає:

– трансформацію сільськогосподарських територій з урахуванням екологічних стандартів;

– модернізацію і оптимізацію процесів у сфері сільського господарства;
– розроблення та впровадження законодавчої бази, яка спрямована на підтримку кліматичної політики;
– розвиток біоенергетики, відновлюваних джерел енергії та виробництва «зелених» продуктів.

Для глибокого вивчення обсягу інноваційної діяльності підприємства було проведено розрахунок та аналіз показників його інноваційної активності. Отримані дані представлені на рис. 2.5. На основі цих результатів буде визначено, до якої стратегії – лідера чи послідовника – належить компанія «МХП» [29].

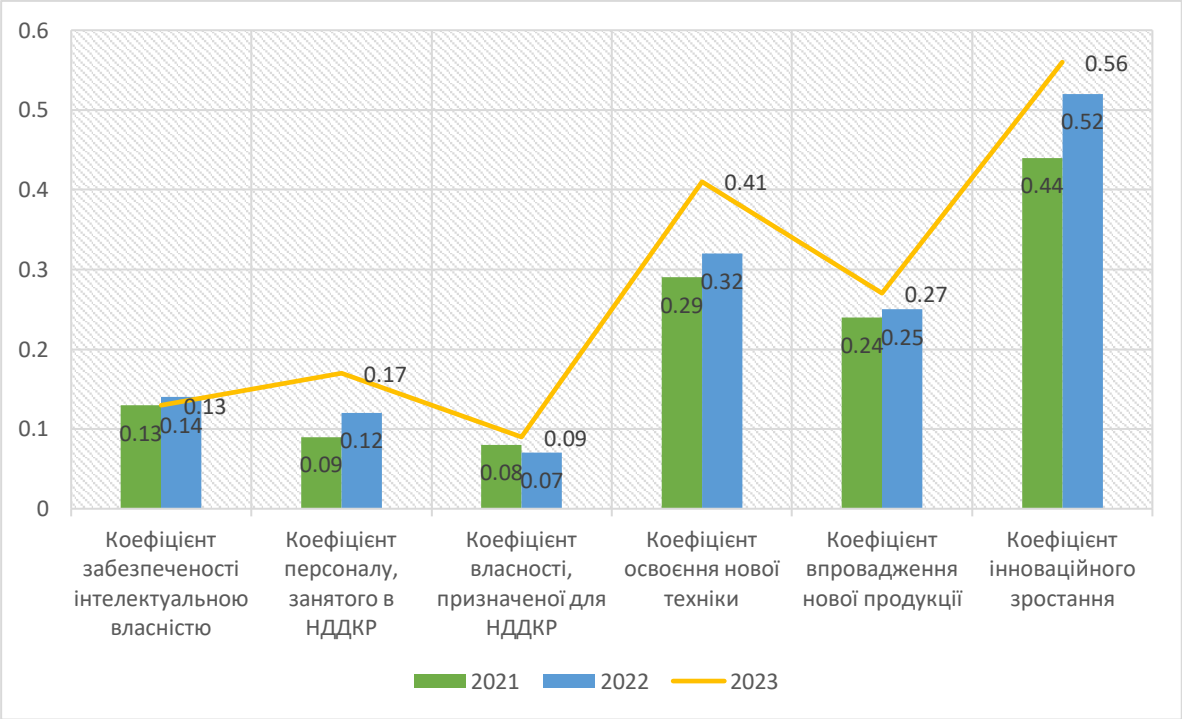

Рис. 2.5. Аналіз показників інноваційної активності компанії «МХП»

Джерело: за даними підприємства

Аналіз основних показників інноваційної активності ПрАТ «МХП» виявив, що основний загальний показник інноваційного діяльності компанії варіюється від -0,91 до 0. Цей результат свідчить про стратегію послідовника на ринку. В сучасних умовах підприємству рекомендується зосередити зусилля на розробленні власних науково-дослідних і конструкторських робіт (НДДКР) у поєднанні з інтеграцією передового світового досвіду.

Незважаючи на це, слід зазначити наявність значного потенціалу в ПрАТ «МХП». Підприємство володіє значним запасом інтелектуальної власності, демонструє високий рівень освоєння новітніх технологій та характеризується позитивною динамікою інноваційного зростання [32].

Враховуючи ці фактори, досліджуване підприємство має можливість поетапно витісняти існуючих конкурентів на ринках своєї діяльності шляхом запровадження нової динаміки і розширення власних технологічних можливостей.

Далі проаналізуємо часткові показники, що характеризують рівень технологічної діяльності стану інноваційної діяльності ПрАТ «МХП» (рис. 2.6.).

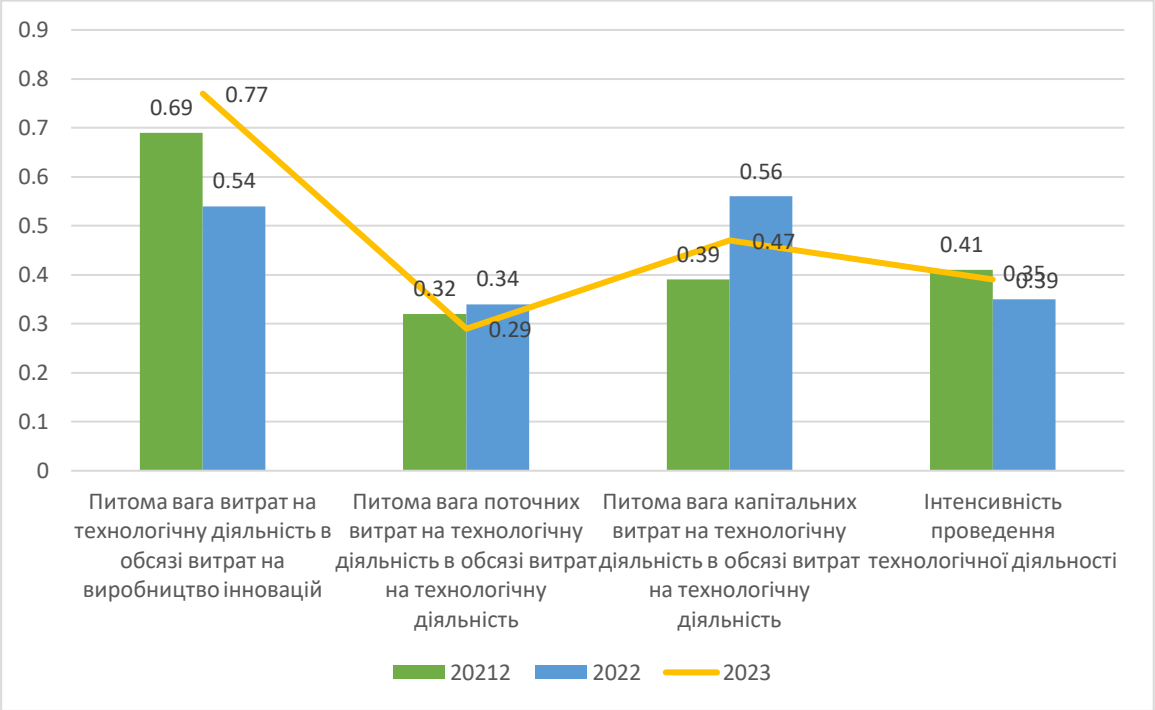

Рис. 2.6. Рівень технологічної складової інноваційної діяльності компанії «МХП»

Джерело: за даними підприємства

Аналізуючи дані, представлені на рисунку 2.6, слід зазначити, що питання оптимізації рівня технологічної активності досліджуваного підприємства тісно пов'язані з ретельним вивченням його ключових компонентів. Це дозволить провести комплексне оцінювання ефективності інноваційних процесів. Спостереження за останніми трьома роками свідчать

про загальну динаміку до підвищення показників. Однак, слід підкреслити, що темпи цього зростання залишаються помірними.

Компанія демонструє постійне прагнення до інноваційного розвитку, використовуючи передові рішення та проектні підходи у сфері управління новими технологіями. Крім того, холдинг активно підтримує створення стартапів, сприяє розвитку підприємницької діяльності та формує середовище для практичного застосування інноваційних розробок.

В межах своїх підприємств МХП постійно вдосконалює системи економічної безпеки, створюючи інноваційно комфортні робочі місця. Це проявляється у впровадженні віртуальних робочих столів, персональних асистентів, модернізації облікової системи, електронного документообігу, дистанційного навчання та оцінки працівників.

Постійне вдосконалення техніко-технологічної складової ПрАТ «МХП» потребує витрат. В таблиці 2.2. відображено основні витрати на інновації.

Таблиця 2.2

Загальні витрати на інноваційну діяльність агрохолдингу «МХП» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Показник	2021	2022	2023
Загальна сума витрат за інноваційним няпрямком	58355	55621	24511,8
Власні кошти підприємства	621, 4	466,2	10644,3
Кредити	39978,7	49007,1	1997, 8

Як бачимо з табл. 2.2. свідчить про активну роботу підприємства з техніко-технологічного вдосконалення виробничих процесів у попередні роки. Це проявляється у придбанні програмного забезпечення, сучасного обладнання та машин.

Необхідно відмітити, що у останній період закупівельна діяльність у цій сфері була призупинена. Щодо обсягів витрат на інновації, то значна частина закупівель була здійснена протягом 2021-2023 років. Позитивним є тренд збільшення частки власних коштів підприємства у фінансуванні інноваційного

розвитку. Це свідчить про стійку фінансову позицію та ефективне управління витратами в інноваційній діяльності [33].

У ПрАТ «МХП» найбільший обсяг витрат на інноваційну діяльність спрямований на процесні інновації, а саме введення в поточному році машин, обладнання та інших основних засобів. В досліджуваний період % цих витрат в загальній структурі зросла з 58,% у 2021 році до 87% у 2022 році та 73,44% у 2023 році. Частина витрат на придбання технологій, ноу-хау та безпатентних ліцензій становила 16,13% у 2021 році і менше 5% у 2022-2023 роках від загального обсягу витрат на інновації.

Також необхідно провести оцінку ефективності інноваційної діяльності підприємства за наступними показниками:

- коефіцієнт чутливості інновацій.
- прибутковість інноваційної діяльності;
- частина прибутку, що отримана від інновацій;

Прибутковість інноваційної діяльності підприємства визначається як відношення валового прибутку, отриманого від реалізації інноваційних продуктів, процесів та послуг, до витрат на їх розробку та впровадження. Цей показник демонструє ефективність інвестицій у інновації.

Прибуток від інноваційної діяльності відображає внесок інноваційних продуктів, процесів та послуг у загальний валовий прибуток компанії МХП. Коефіцієнт інноваційної чутливості характеризує частку інвестицій підприємства в інновації у загальному обсязі інвестицій у відповідній галузі економіки.

Динаміку базових показників результативності інноваційної діяльності за 2021-2023 рр. підприємства "МХП" можна простежити за даними, представленими на рис. 2.7.

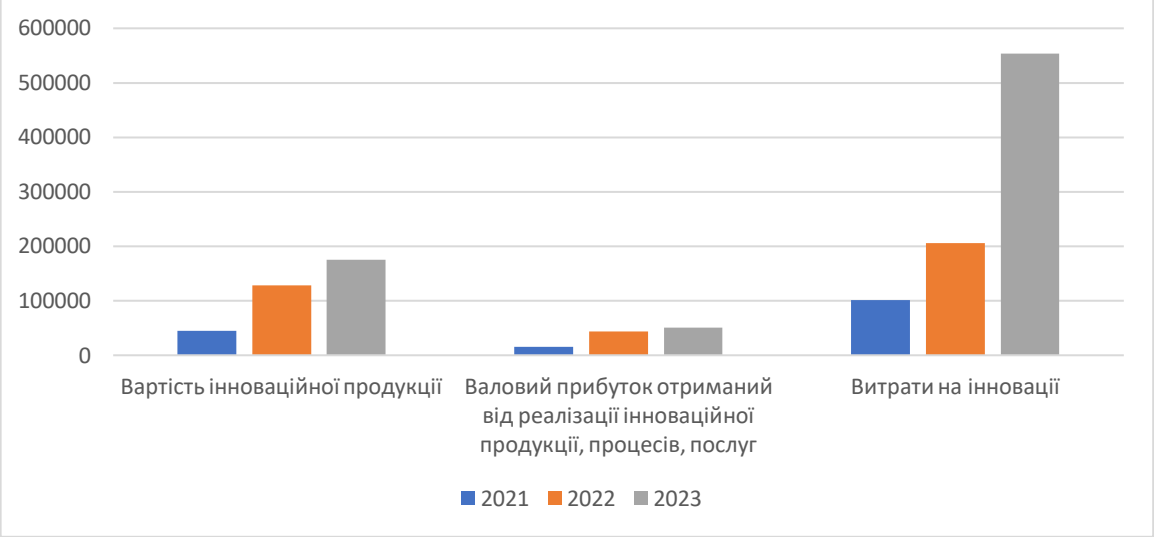

Рис. 2.7. Показники ефективності інноваційної діяльності МХП за 2021-2023 рр. (тис.грн.)

Джерело: за даними підприємства

Розрахунки показують значне покращення показника рентабельності інноваційної діяльності у ПрАТ «МХП» протягом 2021-2023 років.

В 2021 році рентабельність інноваційних проектів становила 12,2%, а в 2023 році вона збільшилась до 12,8%. Зниження показника в 2022 році пов'язане з разовими витратами на придбання біогазового комплексу та розширення виробничих потужностей. Ці інвестиції спрямовані на збільшення обсягів виробництва продукції з птиці.

Щодо частки прибутку, отриманого від інноваційної діяльності, то спостерігається поступове зростання порівняно з 2021 роком, проте незначне зниження у порівнянні з 2022 роком. Така динаміка пов'язана зі збільшенням витрат на виробництво та реалізацію інноваційної продукції.

Водночас коефіцієнт інноваційної чутливості підприємства свідчить про зростання його здатності оперативно реагувати на зміни попиту на ринку та зовнішні фактори. У 2021 році частка інвестицій компанії «МХП» у загальних інвестиціях у виробництво становила 0,29%, у 2022 році зросла до 4,06%, а в 2023 році знизилася до 0,88%. Це підтверджує підвищення інвестиційної

активності підприємства та його готовність відповідати сучасним ринковим вимогам, інвестувати в інновації, модернізацію машин, обладнання та виробництво інноваційного продукту.

Можна констатувати, що підприємство демонструє стабільний стан та позитивну динаміку за всіма показниками інноваційної активності. Збільшення вартості інтелектуальної власності протягом аналізованого періоду склало +8,11%. Проте слід зазначити, що цей показник залишається низьким у порівнянні з вартістю матеріальних активів.

2.3. Аналіз впливу інновацій на підвищення конкурентоспроможності ПрАТ «МХП»

У сучасному динамічному аграрному секторі, що характеризується посиленням конкурентної боротьби, інноваційні розробки продукції стають вирішальним фактором для підтримки та підвищення конкурентоспроможності підприємств. Компанія "МХП", як один з лідерів галузі, визнає цей напрямок своїм стратегічним пріоритетом.

Компанія здійснює інноваційні перетворення з 2020 року, які спрямовані на трансформацію з виробника продукції в кулінарну компанію. Це передбачає переорієнтацію з фокусу на продукт на розбудову екосистеми для створення цінності споживачам [33].

Окрім того, "МХП Еко Енерджи" запустив у промислову експлуатацію систему "віртуального помічника енергетика". Це дає можливість кожному інженеру-енергетику використовувати штучний інтелект для прогнозування споживання електроенергії. Впровадження цієї системи дозволило співробітникам подавати заявки на закупівлю електроенергії та отримувати прогнози за декілька хвилин, що раніше займало кілька годин щодня. За результатами пілотного періоду було встановлено, що ця система економить мільйони гривень щомісяця [34].

У 2021 році Публічне акціонерне товариство «МХП» на базі свого підприємства Еко Енерджи заснувало Центр досліджень і інновацій (R&I Hub). Як повідомили в прес-службі холдингу, цей центр буде зосереджений на наукових розробках у сфері енергетичних технологій, енергоефективності та органічного землеробства.

Очікується, що R&I Hub сприятиме розробці інноваційних рішень, які можна буде впровадити в бізнес-практиці компанії. До ключових напрямів діяльності центру належать: дослідження та впровадження новітніх технологій в галузі енергетики, енергоефективності та енергозбереження; розробка технологій органічного землеробства; пошук інноваційних рішень для моніторингу та зменшення викидів CO2. Крім того, R&I Hub займатиметься виявленням та підтримкою перспективних стартапів у сфері інновацій.

Технології є головною цінністю компанії, що зображено на рис. 2.8.

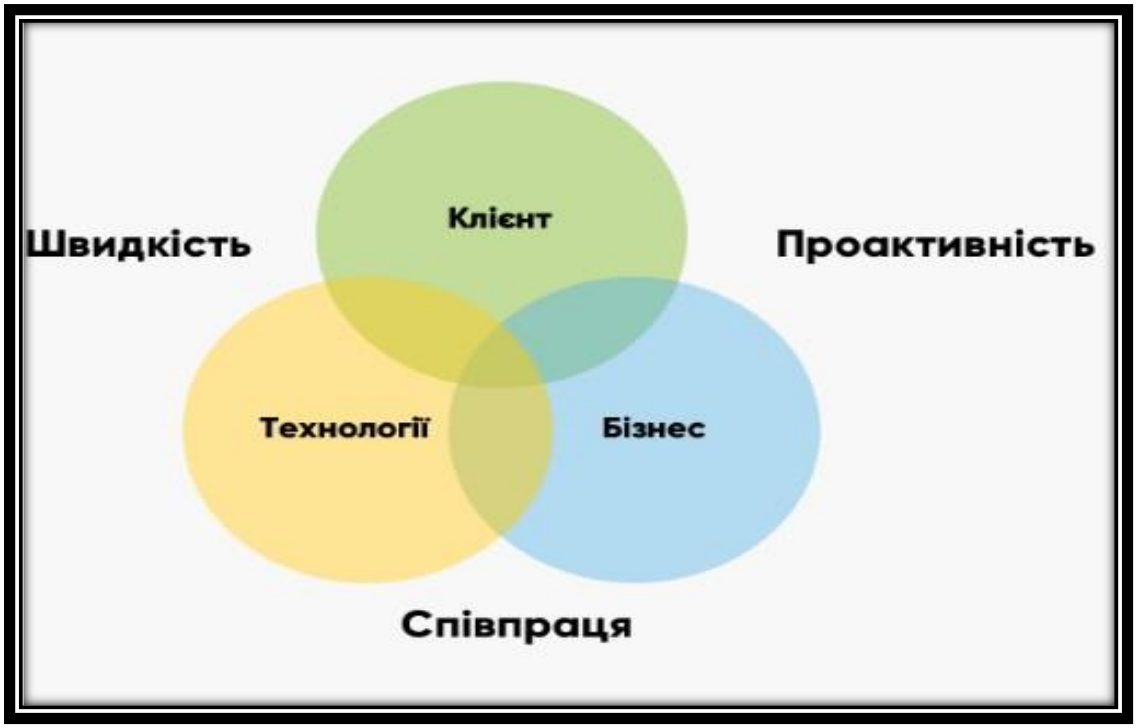

Рис. 2.8. Головні цінності компанії МХП

Джерело: за даними сайту компанії МХП

На багатьох підприємствах ПрАТ «МХП» здійснюється суворий контроль на кожному етапі виробництва. Це забезпечує якість на високому

рівні продукції та її відповідність встановленим стандартам безпеки на підприємстві.

Вироблена продукція проходить багаторівневу перевірку згідно наступних критеріїв: якості обладнання та сировини, дотримання працівниками ветеринарно-санітарних та гігієнічних норм технологічного процесу, відповідність вимогам законодавства України та країн ЄС, ефективність систем забезпечення безпечності харчових продуктів й управління якістю, а також дотримання корпоративних стандартів фахівцями центрального офісу МХП – Департаментом технології, якості і безпеки продуктів харчування.

Незважаючи на триваючий військовий конфлікт, виробничі потужності компанії МХП залишилися неушкодженими. У разі негативного впливу війни на діяльність підприємства, розроблені комплексні плани дій для забезпечення оперативного відновлення виробництва.

Для здійснення оцінки конкурентних переваг компанії МХП було проведено SWOT-аналіз (табл. 2.7). Такий аналіз дозволяє ідентифікувати внутрішні сильні та слабкі сторони компанії, а також зовнішні можливості та загрози.

SWOT-аналізу демонструє значні переваги МХП у сфері вертикальної інтеграції та міжнародного експорту. Водночас компанія повинна приділити пильну увагу усуненню своїх слабких сторін та потенційних загроз, щоб зберегти лідерські позиції на сільськогосподарському ринку.

Ефективне використання конкурентних переваг та активне подолання недоліків дозволять МХП зберегти своє домінуюче становище в аграрному секторі.

Компанія МХП має низку ключових конкурентних переваг на аграрному ринку, що забезпечують їй лідерство:

–Вертикальна інтеграція: Завдяки повному контролю над усіма стадіями виробництва – від вирощування сировини до реалізації готової продукції – компанія гарантує високу якість та оптимізує витрати.

–Виробнича потужність: Широкі виробничі можливості та значні обсяги виробництва дозволяють МХП підтримувати конкурентоспроможні ціни завдяки економічній ефективності.

–Міжнародна присутність: Активна діяльність на зовнішніх ринках розширює географію збуту та диверсифікує ризики.

–Сертифікація якості: Компанія має міжнародні сертифікати, що підтверджують відповідність її продукції найвищим стандартам безпеки та якості

Таблиця 2.7.

SWOT-аналіз компанії МХП

strengths	**opportunities**
- Інноваційна діяльність у всіх сферах виробничої діяльності, товарної політики та виробничих процесів - Виробництво якісної та конкурентоспроможної продукції. - Лідируючі позиції на внутрішніх ринках. - Впроваджена система якості. - Кваліфікові кадри. - Сучасні виробничі технології і - обладнання, модернізована технічна база. - Впровадження норм зеленої економіки.	- Застосування сучасних цифрових - технологій. - Зростання частки внутрішнього ринку. - Диверсифікація джерел постачання сировини і матеріалів. Зростання попиту на органічну і зелену продукцію - Розширення продуктового портфелю
weaknesses	**threats**
- Збільшення витрат на виробництво через підвищення цін на електроенергію, газ та інші ресурси - Залежність від експортних ринків - Залежність від кліматичних умов - Обмеженість продуктового портфеля	- Підвищення цін на всі види ресурсів. - Поява нових конкурентів. - Зниження купівельної платоспроможності населення і попиту на продукцію. - Економічні кризи та мінливість середовища. - Зміна потреб і смаків покупців на товар та послуги - Пошкодження елементів виробничого процесу внаслідок військових дій

Джерело: систематизовано автором за даними підприємства

Агрохолдингові компанії надають першочергове значення моніторингу еволюції споживчих уподобань, оскільки це є ключовим чинником успішного впровадження управлінських інноваційних рішень.

За допомогою ретельного аналізу даних про споживачів агрохолдинг здатний виявити нові тенденції та сформувати продуктову лінійку, яка відповідає сучасним вимогам ринку. Наприклад, у разі підвищення популярності здорового способу життя компанія може зосередити свої зусилля на розширенні асортименту натуральних або екологічно чистих продуктів.

ПрАТ «МХП» (Миронівський хлібопродукт) утримує провідні позиції на українському ринку м'ясної продукції, що зобов'язує компанію до постійного запровадження інновацій для збереження конкурентоспроможності. Незважаючи на лідерство в сфері інновацій, МХП може скористатися кількома стратегічними підходами для ефективного розширення асортименту продукції[29].

Серед перспективних продуктових інновацій для МХП є розробка продуктів з доданою вартістю. Це можуть бути готові до вживання страви, які відповідають сучасним тенденціям швидкого харчування та здорового способу життя. Впровадження таких продуктів дозволить компанії залучити нових споживачів та посилити присутність на різних сегментах ринку. Зокрема, зростаючий попит на здорову їжу можна задовольнити шляхом розробки продуктів з низьким вмістом жиру та високим вмістом білка, які підходять для активного способу життя.

Серед перспективних напрямків розвитку слід виділити виробництво органічної продукції.

З огляду на збільшення попит на органічні товари в Європі та інших розвинених країнах, компанія МХП має певний потенціал розширити асортимент своєї продукції за рахунок запровадження органічного м'яса та іншої сільськогосподарської продукції. Цей крок не лише сприятиме збільшенню прибутку підприємства, але й підвищить його екологічну

відповідальність та привабливість для споживачів, які дбають про навколишнє середовище.

Важливим аспектом інноваційного розвитку є впровадження сучасних технологій обробки та зберігання продукції. Використання передових технологій для збереження свіжості та якості товарів дозволить компанії мінімізувати втрати від псування та продовжити термін придатності продукції.

Розширення асортименту продукції може передбачати включення до нього нових видів м'ясних виробів, зокрема альтернативних м'ясних продуктів або товарів з інноваційними смаковими добавками. Впровадження таких змін дозволить підприємству привернути більш широку аудиторію споживачів та розширити географію своєї діяльності.

Таким чином, підбиваючи підсумки другого розділу дослідження, можна зробити висновок, що приватне акціонерне товариство «МХП», враховуючи особливості своєї господарської діяльності, демонструє досить ефективну інноваційну активність. Реалізація інноваційних бізнес-процесів на досліджуваному підприємстві сприяє раціональному використанню ресурсів, мобілізації резервних потужностей, оптимізації завантаження виробничих ліній, зменшенню витрат виробництва та оновленню основних фондів [31].

В результаті ПрАТ «МХП» отримує значну віддачу від інвестицій у інноваційний розвиток та ефективно керує цими процесами, що створює передумови для зростання максимального прибутку завдяки реалізації інноваційних проектів у перспективі на 10-20 років. На сьогоднішній день підприємство спостерігає позитивні тенденції щодо результативності інвестицій в інновації, що підтверджується проведеним дослідженням.

РОЗДІЛ 3.
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах сучасного ринку інноваційна стратегія Публічного акціонерного товариства «МХП» ґрунтується на довгостроковому плануванні інноваційної діяльності, яке здійснюється вищим керівництвом компанії.

Формування цієї стратегії не обмежується лише аналітичним визначенням перспективних цілей та розробкою механізмів їх досягнення. Воно передбачає комплексний підхід, що забезпечує ефективну реалізацію стратегії в цілому.

Інноваційна стратегія є невід'ємною частиною економічної стратегії приватного акціонерного товариства "МХП", спрямованої на реалізацію головних цілей інноваційного розвитку напрямів діяльності підприємства. Цей процес передбачає ефективне розподілення та перетворення ресурсів між різними сферами інноваційної діяльності.

Розробка інноваційної стратегії вимагає прийняття стратегічних рішень, що, в свою чергу, зумовлює необхідність здійснення стратегічного управління. Важливість стратегічного управління виникає у випадках, коли діяльність підприємства значною мірою залежить від факторів зовнішнього середовища з високим рівнем невизначеності.

Основна мета стратегічного управління полягає в тому, щоб допомогти підприємству ідентифікувати, розвивати та ефективно використовувати свої ресурси для досягнення поставлених цілей. На рисунку 3.1 представлений процес розробки інноваційної стратегії ПрАТ "МХП", який складається з кількох послідовних етапів [42].

Інноваційна стратегія досліджуваного підприємства формується на основі фундаментальних цілей його існування та діяльності. Для успішної реалізації такої стратегії необхідно чітко визначити загальну мету, а також

розробити конкретний план її досягнення. Крім того, слід встановити часові рамки для досягнення окремих, приватних цілей, які повинні бути узгоджені між собою та відповідати загальній стратегії розвитку підприємства.

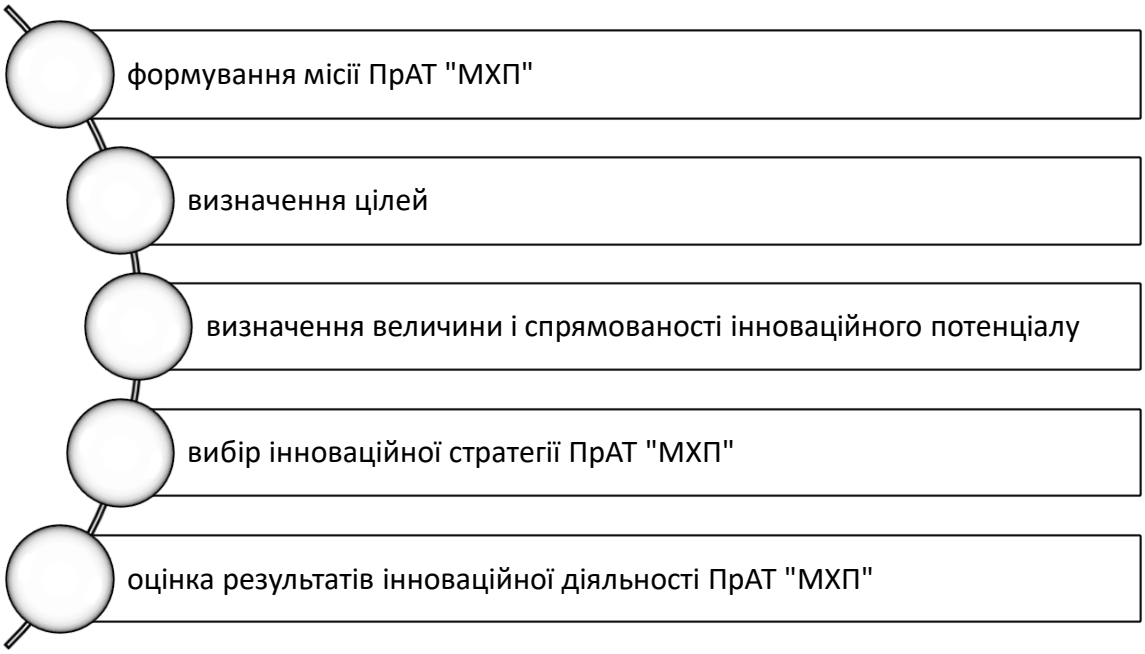

Рис. 3.1. Процес розробки інноваційної стратегії ПрАТ «МХП»

Джерело: побудовано автором за даними [42]

Мета стратегії ПрАТ «МХП» — не відставати від конкурентів у сфері техніко-технологічного розвитку, утримувати позицію лідера-виробника, убезпечити себе від ризику, який характерний для підприємств-лідерів. Тому досліджуване підприємство застосовує стратегію інтеграції – стратегію інноваційних змін щодо зниження витрат підприємства, які пов’язані із здійсненням виробничо-господарської діяльності, з урахуванням інноваційних змін: впровадження ресурсо- та енергозберігаючих технологій, зелених технологій, скорочення непродуктивні витрати, ефективна організація праці тощо.

Безперечно, впровадження плану оптимізації інноваційного розвитку ПрАТ «МХП» відкриває нові можливості та сприяє підвищенню рівня його інноваційності.

Однак слід зазначити, що не кожен оптимізаційний процес є стратегічно виправданим та спрямованим на перспективний розвиток компанії.

Інноваційний бізнес-процес підприємства не може вважатися стратегічним, якщо його головні функції зосереджені на вирішенні оперативних завдань. Досліджуваний інноваційний бізнес-процес також важко назвати багатообіцяючим, якщо він не враховує динамічних та невизначених умов зовнішнього середовища і орієнтований виключно на реалізацію мотиваційних проектів [36].

Визначення рівня стратегії розвитку існуючих інноваційних методів вимагає ретельного аналізу з урахуванням фундаментальних відмінностей між оперативним та стратегічним управлінням на довгострокову перспективу.

1. Мета та цілі інноваційної діяльності підприємства «МХП».

При стратегічному підході до інноваційного розвитку підприємство має бути спрямоване на створення оптимальних умов (за допомогою SWOT-аналізу) як внутрішнього, так і зовнішнього середовища для реалізації прогресивних інноваційних можливостей. Ці умови не повинні обмежуватися лише одним з цих середовищ. Іншими словами, виробництво товарів виключно з метою максимізації прибутку не є тим системним процесом, що ствлрює підприємству прорив на новий етап розвитку.

2. Стратегічна мета інноваційного розвитку підприємства.

Під час планування перспективного розвитку підприємства керівництво формує систему стратегічних цілей як самого підприємства, так і його інноваційної діяльності. Наприклад, основною ціллю ПрАТ «МХП» є створення підприємства зразка європейського типу за допомогою передових технологій у виробництві продукції, що дозволить закріпити його позиції на внутрішньому та зовнішньому ринках.

3. Управління кадрами та гармонічність інноваційної діяльності

Управління кадровим потенціалом відіграє вирішальну роль у стратегічному інноваційному розвитку підприємства. Незаперечно, що наявність кваліфікованих фахівців значно підвищує ефективність роботи та стимулює інновації.

Однак операційне управління кадрами часто розглядає працівників як ресурс для виконання конкретних завдань. Підприємство має переосмислити цей підхід, розглядаючи співробітників як джерело креативних ідей, які можуть вивести його на новий етап розвитку.

Відсутність норм і правил стимулювання кадрів підприємства за ініціативність та внесення пропозицій щодо інноваційного розвитку, зокрема на прикладі ПрАТ «МХП», вказує на недостатній рівень менеджменту керівного складу.

Для досягнення необхідних результатів необхідно:

– Застосовувати методи стимулювання кадрового складу до впровадження інноваційних ідей та підвищувати їхню мотивацію.

– Планувати кар'єрний ріст та соціальний розвиток кожного співробітника в компанії.

– Постійно підвищувати кваліфікацію працівників та спрямовувати їх на навчання.

Гармонійна система інноваційної діяльності залежить від ефективності взаємодії між підрозділами, які відповідають за різні економічні процеси. Якісний рівень внутрішньої комунікації безпосередньо впливає на якість отриманих результатів та час, витрачений на їх досягнення.

Стратегічне планування є ключовим фактором успішного існування компанії в сучасному бізнес-середовищі.

Виникнення потреби в стратегічному інноваційному плануванні на підприємствах зумовлене рядом чинників, зокрема: бурхливим розвитком науково-технічного прогресу, інноваційне оновлення виробництва, необхідністю ефективного управління ризиками в сфері підприємництва, процесами диференціації та диверсифікації асортименту продукції, а також

прагненням зосередити ресурси на вирішенні пріоритетних завдань і розвитку перспективних напрямків діяльності.

Покращення інноваційної діяльності відбувається за рахунок використання інноваційної стратегії розвитку для ПрАТ «МХП» передбачає отримання суттєвих переваг, які позитивно вплинуть на її конкурентні переваги і позиціювання на ринку.[43]

Ключовим аспектом цієї стратегії є проведення детальної оцінки ефективності ринкових потреб. Такий аналіз дозволить ідентифікувати вимоги споживачів, зокрема в нішевих сегментах. Наприклад, виявлення попиту на екологічно чисту продукцію, як-от сонячні батареї або матеріали з вторинної переробки, дасть змогу компанії розширити асортимент та запропонувати інноваційні рішення. Включення до переліку номенклатури новітніх екологічних матеріалів і продуктів сприятиме не лише зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище, але й підвищенню енергоефективності. Такий підхід задовольнить сучасні екологічні вимоги та зміцнить імідж компанії як бренду, який є соціально відповідальним.

По-друге, вкладення коштів у розробку та впровадження інноваційних технологій для оптимізації управлінських процесів і виробництва продукції сприятиме підвищенню її ефективності та зменшенню витрат. Зокрема, використання автоматизованих систем контролю якості гарантуватиме стабільність показників якості продукції на всіх стадіях виробництва. Наприклад, інтеграція системи візуального контролю, заснованої на штучному інтелекті, забезпечить точне та ефективне виявлення дефектів якості.

По-третє, реалізація і комерціалізація комплексної маркетингової стратегії, яка націлена на залучення нових споживачів і зростання впізнаваності бренду на ринку сільськогосподарської продукції, є ключовим фактором зростання. Наприклад, рекламні агенції можуть бути зосереджені на популяризації інноваційних екологічно чистих продуктів через різноманітні медіа-канали та зовнішню рекламу. Активна присутність у мережі Інтернет та соціальних мережах, таких як Instagram та YouTube, дозволить підприємству

розширювати свою клієнтську базу та охоплювати нові ринки збуту за допомогою онлайн-платформ та соціальних медіа [43]

Вартість реалізації стратегічного розвитку для ПрАТ «МХП» складається з трьох основних компонентів:

1. Аналіз ринку: 50 000 тис. грн. будуть спрямовані на залучення спеціалізованих агентств для проведення досліджень ринкових тенденцій, конкурентного середовища та потреб споживачів.

2. Автоматизація складського управління: 680 000 тис. грн. передбачається витратити на придбання обладнання, розробку програмного забезпечення та навчання персоналу з використанням нових технологій для оптимізації складських процесів.

3. Маркетингова активність: 100 000 тис. грн. будуть використані на розробку та проведення рекламних кампаній, участь у виставках та організацію презентаційних заходів.

Загальна вартість реалізації стратегії становить 730 000 тис. грн. Ці інвестиції є ключовими для досягнення позитивної динаміки розвитку підприємства та підвищення його конкурентоспроможності на ринку будівельних матеріалів.

Результати, які очікуються:

– Збільшення прибутку на 35% протягом перших шести місяців (985 500 тис. грн.).

– Покращення якості продукції, що відповідає потребам споживачів у високоякісних та екологічно чистих матеріалах.

– Сприяння сталому розвитку та збереженню навколишнього середовища.

Висновок:

Реалізація інноваційної стратегії розвитку є критично важливою для зміцнення конкурентних позицій ПрАТ «МХП». Впровадження новітніх технологій та комплексна маркетингова стратегія дозволять підприємству не

лише підвищити свою конкурентоспроможність, але й укріпити лідерство на ринку.

Отже, на сьогоднішній день ключовими викликами в управлінні інноваційною діяльністю є відсутність узгодженої зі стратегічною метою розвитку підприємства цілісної системи управління процесами інноваційного зростання. Наразі ПАТ "МХП" функціонує на засадах проектного виробництва, реалізуючи інноваційні проекти з орієнтацією на короткострокові цілі та отримання прибутку. Внаслідок цього підприємство стикається з простоями у виробничій діяльності, зумовленими відсутністю замовлень на проекти. Крім того, недостатня увага до ефективності бізнес-процесів інноваційного розвитку призводить до значних затримок у реалізації виробництва. Внутрішній ринок є своєрідним відображенням структури та особливостей функціонування економічної системи в загальному вигляді.

ВИСНОВКИ

У сучасному бізнесі підприємствам для ефективного функціонування необхідно постійно розвиватися. Розвиток підприємства є формою змін, що підвищують рівень його організації шляхом інтеграції інноваційних процесів. Ці процеси приводять до якісних і кількісних змін у всіх сферах діяльності підприємства.

Під час написання випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи було проведено аналіз понять «інновація» та «інноваційна діяльність». Було встановлено, що інновації є ключовим елементом процесу інноваційного розвитку підприємства. Інноваційна діяльність спрямована на використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок з метою розширення та оновлення асортименту продукції (товарів, послуг), підвищення її якості, вдосконалення технологій виробництва з подальшим впровадженням та успішною реалізацією на внутрішньому та зовнішніх ринках. Це стосується також інноваційно-інвестиційної діяльності.

Інновації - це прогресивні зміни виробничих засобів підприємства або організаційної структури управління, враховуючи особливості діяльності підприємства та її потенційний вплив на кінцевий результат.

Потенціал інноваційних можливостей залежить від стадії життєвого циклу підприємства, на якій воно приймає рішення про їхнє впровадження. Кожна стадія має свої особливості інноваційного розвитку, а склад стадій визначається типом інновацій.

Аналіз ефективності функціонування та системи управління інноваціями у ПрАТ "МХП", який проведений у другому розділі дипломної роботи, показав високу ефективність діяльності підприємства в період з 2021 по 2023 роки. Проте, у 2023 році спостерігається суттєве погіршення фінансових показників, що призвело до чистого збитку, внаслідок військових дій в країні.

Незважаючи на це, ПрАТ «МХП» залишається інноваційно орієнтованим підприємством, яке активно впроваджує нові технології у різних сферах

виробництва. Філії та підприємства холдингу оснащені сучасним обладнанням, що ставить їх у ряд найтехнологічніших у країні та світі. Автоматизація більшості виробничих процесів забезпечує стабільно високу якість продукції.

Аналіз окремих показників інноваційної діяльності підприємства виявив, що темпи його інноваційного зростання є низькими, а іноді навіть негативними. Це підкреслює необхідність посилення зусиль з активізації цих процесів і розширення науково-дослідних, конструкторських та технологічних напрямів діяльності.

Серед окремих показників інноваційної діяльності найкращі результати демонструє організаційно-управлінська динаміка. Це зумовлено активною позицією вищого керівництва у сфері розвитку персоналу, яке систематично впроваджує інноваційні рішення, спрямовані на створення сприятливих умов праці та постійний професійний розвиток працівників.

На підставі проведеного дослідження розроблені конкретні рекомендації для ПрАТ «МХП», орієнтовані на підвищення її конкурентоспроможності. До них належать інвестування в розвиток та інновації, покращення якості обслуговування клієнтів та активне впровадження стратегій управління якістю.

Таким чином, дослідження впровадження інноваційної діяльності щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства є вагомим етапом у формуванні його загальної стратегії розвитку та забезпеченні стійкості бізнесу в сучасному ринковому середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Морозова С.А. Інноваційний розвиток світової економіки: теоретичний аспект. Вісник Приазовського державного технічного університету: зб. наукових праць / ПДТУ. Маріуполь, 2016. Вип. 32, Т. 1. С. 179-186.
2. Петренко Л. А. Інноваційний розвиток підприємства: генезис теорії та сучасна практика управління: монографія. Київ: НУОУ, 2020. 328 с.
3. Мельник В.І., Погріщук Г.Б., Погріщук О.Б. Інноваційні зміни в економіці в контексті еволюційних зрушень. Науковий вісник Ужгородського університету: серія: Економіка; збірник наукових праць / редкол.: В.П. Мікловда, В.І. Ярема та ін. Ужгород: Вид-во УжНУ "Говерла", 2016. Вип. 2 (48). С. 200-207.
4. Економічна енциклопедія: [ред. – упоряд. С. Мочерний]. Львів: Світ, 2006. Т.2. 568 с.
5. Підоричева І. Ю. Інноваційна екосистема в сучасних економічних дослідженнях. Економіка промисловості. 2020. № 2 (90). С. 54-92.
6. Зубік Д.В., Бойко Л.О. Інновації в агробізнесі як засіб відновлення економіки України. Матеріали всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (28 квітня 2023 р., м. Херсон-Кропивницький) / за ред. Н. В. Кириченко, Д. В. Сачко та ін. Херсон-Кропивницький, 2023. С.17-20
7. Господарський кодекс України. від 16.01.2003 р. 436-IV. Дата оновлення 03.02.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/sho w/436-15#Text.
8. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. Дата оновлення 05.12.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/sho w/40-15#Text.

9. Боровік Л.В. Інновації – основний метод активізації інвестиційних процесів у сільському господарстві. Фінансовий простір. 2020 № 1 (37) с. 8-15 https://doi.org/10.18371/fp.1(37).2020.201541
10. Ульянова Л., Чайка Ю. Інноваційні аспекти сталого розвитку економіки України. Економічний аналіз. 2021. Том 31. № 1. С. 218-226.
11. Інвестиційно-інноваційний розвиток підприємницької діяльності в Україні: монографія / за ред. В. Г. Федоренка. Київ: ДКС ЦЕНТР, 2019. 429 с.
12. Марченко О. І. Теоретичні аспекти інновацій. Сталий розвиток економіки: Інноваційно-інвестиційна діяльність, 2012. 7(17). С. 231-236.
13. Янченко Н.В., Безрук С.О., Орябинська В.А. Управління розвитком підприємства за допомогою інновацій. Молодий вчений. 2018. № 5.1. С. 102–106.
14. Управління інноваціями та інвестиціями : навчальний посібник у схемах і таблицях. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 296 с.
15. Захарченко В. І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки: Навч. посіб. / Захарченко В. І., Корсікова Н. М., Меркулов М. М. – К. : Центр учбової літератури, 2012. 448 с.
16. Лекційний курс із навчальної дисципліни «Інноваційна діяльність» для студентів освітнього рівня бакалавр усіх форм навчання спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / укладач Радинський С.В. Тернопіль, ТНТУ ім.І.Пулюя, 2022. 122 с.
17. Afuah A. Responding To Structural Industry Changes: A Technological Evolution Perspective. Oxford University Press, Usa. 1998. Vol. 6, Issue 1, Pp. 183–202.
18. Drucker P. Innovation And Entrepreneurship. Routledge, 2014. Pp. 25– 36.

19. Schumpeter J. A. The Theory of Economic Development, tenth printing 2004, Transaction Publishers, New Brunswick, New Jersey, 1912.
20. Mensh G. Stalemate Ying Technology: Innovation Overcome Tae Depression. Cambridge (Mass.), 1978.
21. Дубиніна С.М. Вплив інноваційного розвитку на економічні показники промислового підприємства. Підприємництво та інновації. 2020. Випуск 11-2. DOI: https://doi.org/10.37320/2415-3583/11.22.
22. Малюта Л. Оцінювання рівня інноваційного розвитку промислового підприємства. Соціально-економічні проблеми і держава. 2011. Вип. 1. URL:http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2011/11mlyrpp.pdf.
23. Функціональні стратегії інноваційного розвитку промислових підприємств : монографія / за наук. ред. В.В. Стадник. Хмельницький: ХНУ, 2016. 446 с.
24. Global Innovation Index 2023. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_2000_2023/ua.pdf
25. The Bloomberg innovation index. Bloomberg 2023. URL: https://worldpopulationreview.com/country-rankings/most-innovative-countries
26. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua
27. Чайковська І.І. Сутність проєктно-орієнтованого підприємства в умовах Industry 4.0. Економічний простір. 2021. № 167. – С. 88-93.
28. Чайковська І. І. Фрактальний аналіз та тенденції розвитку інноваційних процесів на промислових підприємствах. Економічний часопис – XXI. 2014. № 7-8 (2). С. 65-68.
29. Офіційний веб-сайт підприємства ПрАТ «Миронівський хлібопродукт» URL: https://mhp.com.ua/uk/
30. Офіційний веб-сайт Антимонопольного комітету України. URL: http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/index

31. Офіційний сайт ПрАТ «Миронівський хлібопродукт». URL: https://www.mhp.com.ua/uk/home
32. Інновації МХП – Інновації задля сталого розвитку. Нефінансовий звіт. URL: https://www.mhp.com.ua/library/file/nfr-ukr-final.pdf.
33. База даних ПрАТ «Миронівський хлібопродукт». URL: http://smida.gov.ua/db/participant/25412361.
34. MHP Innovations. URL: https://mhpinnovation.com/
35. Філіпішина Л.М. Інтегральна оцінка стійкості розвитку промислових підприємств. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Випуск 19. URL: http://global national.in.ua/archive/19-2017/56.pdf
36. Савчук Л. М. Управління інноваційною, інвестиційною та економічною діяльністю інтегрованих об'єднань та підприємств: монографія. Дніпропетровськ: Пороги, 2016. 520 с.
37. Пілецька С. Т., Мягких І. М. Інноваційна сприйнятливість підприємств до розвитку в умовах змінюваного зовнішнього середовища. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія «Економічні науки». 2017. № 6. С. 121–128.
38. Скриньковський Р. М., Павловські Г., Костюк Н. Р., Коропецький О. О. Діагностика факторів інноваційного розвитку підприємства. Проблеми економіки. 2017. № 1. С. 250-257.
39. Литюга Ю. В. Інноваційні методи удосконалення бізнес-процесів. В Economy of enterprise: theory and experience, Proceedings of the VII International Scientific and Practical Conference Kyiv, Krakow, Praha, Nairobi. National Economic University named after Vadym Hetman. 2021. С. 103-107.
40. Галушка З.І., Лусте О.О. Стратегії розвитку бізнесу: теорія і практика. Навчальний посібник. Чернівці. ЧНУ, 2021. 180 с.
41. Чіков І., Ярощук Р. Інноваційна діяльність як системоформуючий чинник підвищення конкурентоспроможності підприємств АПК.

Економіка і суспільство. 2024. №61. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-78

42. Гнилянська Л., Озарко К., Рудюк Я. Прогнозування інноваційної діяльності підприємства в екстремальних умовах: прикладний аспект. Економіка і суспільство. 2024. №60. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-16.
43. Kovalchuk T., Zaharii V. INNOVATIVE STRATEGIES FOR INTERNATIONAL COMPETITIVENESS OF UKRAINIAN ENTERPRISES.Економіка та суспільство. 2024. №59. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-33.
44. Камінський Л.-Р. Ю.Методичні підходи до дослідження інноваційної діяльності підприємств. Економіка і суспільство. 2024. №59. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-144.
45. Гончарук І. В., Томашук І. В. Вплив інноваційних процесів на підвищення конкурентоспроможності сіль-ськогосподарських підприємств. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики.2023. No 1 (63). С. 30–47. DOI: 10.37128/2411-4413-2023-1-3